

Ministrstvo za kulturo
Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana

Ljubljana, 15. januar 2021

Zadeva: Komentarji in pripombe k enoletnim projektnim razpisom

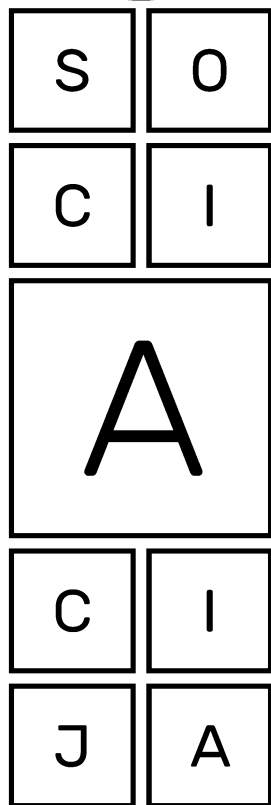
Spoštovani,

tudi letos se s ciljem konstruktivno prispevati k oblikovanju ustreznih mehanizmov financiranja v društvu Asociacija odzivamo na enoletne projektne razpise na področjih glasbene, uprizoritvene, intermedijske in vizualne umetnosti (razpisi z oznakami JPR-VIZ-2021, JPR-UPRIZ-2021, JPR-GUM-2021 in JPR-IMU-2021), saj gre za enega pomembnejših mehanizmov financiranja nevladnega sektorja v kulturi in umetnosti.

V uvodu želimo izpostaviti izreden pomen dialoga, inštituta dialoških skupin, sestankov, posvetov in drugih srečanj, kjer deležniki, od ustvarjalcev do strokovne in zainteresirane javnosti, dobijo priložnost, da sodelujejo v diskusiji o idejah, kako izboljšati delovanje kulturnega resorja. Tovrstnih praks so se posluževale pretekle vlade oz. ministri za kulturo in so izredno pomembne, saj med snovalce razpisov in prijavitelje vnašajo prepotrebni dialog. Nujno je, da se dialoške prakse okrepi. Med pomembnejšimi v okviru tokratnega odziva je potreba po javnih posvetih pred posameznimi razpisi, kjer bi lahko skupaj usklajevali stališča in bi med potencialnimi prijavitelji in predstavniki Ministrstva za kulturo lahko potekal konstruktivni pogovor.

Posvetovanja pred enoletnimi projektnimi razpisi žal ponovno ni bilo in posledica tega je, da moramo težave z razpisom ponovno sporočiti post festum. Še ena zamujena priložnost, da ministrstvo naslovi tematike, ki nimajo popolnoma nobenih finančnih posledic, bi pa močno pripomogle h kakovosti izpolnjevanja ciljev, ki so sicer zapisani v razpisih. Tudi zato vas pozivamo, da v prihodnje organizirate javne razprave pred razpisi, ki zadevajo nevladne organizacije in samozaposlene v kulturi, in ugotovitve ustrezno upoštevate ter vključite v priprave razpisnih besedil.

Kar zadeva specifične posameznih področij, je največ težav na uprizoritvenem področju. V besedilu razpisa je določeno, da naj se ne prijavlja projektov, »ki so izbrani na programskih ali projektnih razpisih oz. pozivih Ministrstva za obdobje od leta 2018 dalje, na razpisih Slovenskega filmskega centra javne agencije RS, Javne agencije za knjigo RS, Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in drugih ministrstev (to dejstvo se preverja vse do sprejema odločitve na tem razpisu)«, iz česar sledi, da odpadejo tudi koproducentki projekti nevladnega sektorja, kjer je npr. glavni prijavitelj javni zavod že dobil sredstva za izvedbo projekta Ministrstva za kulturo. Takšno določilo koproducentom – nevladnemu

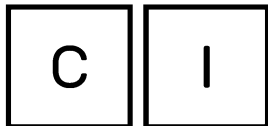
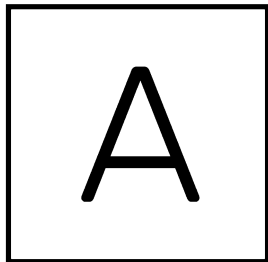
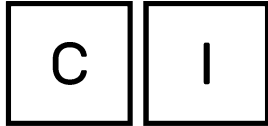
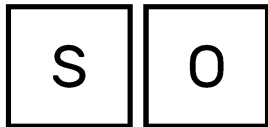
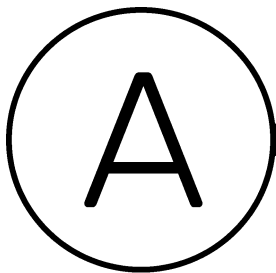

sektorju – onemogoča, da pridobijo lastna srestva za produkcijo in so tako v svojem delu s strani ministrstva nepodprti.

Kljub temu da se skozi različne strateške dokumente in druga razpisna besedila spodbuja sodelovanje med javnimi zavodi in nevladnim sektorjem, pa navedeno določilo sodelovanje omejuje oziroma ga glede na razmere celo onemogoča, predvsem pa vzpostavlja neenakovreden odnos. Kot ministrstvo navaja tudi samo, je koprodukcija »enakovreden odnos dveh ali več izvajalcev (nevladne kulturne organizacije s statusom pravne osebe, javni zavodi), ki združijo kreativne potencialne in sredstva za uresničitev skupnega projekta (dodatni finančni vložek ni vezan na njihov siceršnji vložek v prostoru, tehniki, kadrih ali storitvah)«, kar pa ravno to določilo onemogoča. Zato predlagamo, da se v razpisnem besedilu JPR-UPRIŽ-2021 med splošnimi pogoji (točka 6.1) četrta alineja v celoti odstrani. Iz istih razlogov se odstrani tudi del točke »4. Opredelitve pojmov«, in sicer se pri opredelitvi koprodukcije izbriše poved »Podpisani dogovor med koprodukcijskimi partnerji, ki ne predvideva financiranja iz iste proračunske postavke ali iz istega razpisa Ministrstva za kulturo, je obvezna priloga k prijavi koprodukcijskega projekta.« Navedena poved se nadomesti s formulacijo, da se predvideva podpisani dogovor med koproducentскими partnerji. Podobno določilo je prisotno tudi v razpisu za vizualno umetnost, kjer se prav tako črta.

Poleg tega želimo opozoriti na nujen popravek, ki bi enakopravno vključil teritorij, kjer živi in deluje slovenska narodna skupnost v sosednjih državah, saj je povezanost izrazita prav na kulturnem področju. Tako predlagamo, da se v besedilo razpisa, kjer je definirana produkcija projekta (točka 5.1), k besedilu »pri čemer mora biti premiera v Sloveniji« doda »ali na teritoriju, kjer živijo in delujejo slovenski zamejci«. Dejstvo je, da imamo tudi zamejska gledališča in da bi bilo diskriminatorno, v kolikor za enakovredno premiero ne bi štela na primer premierna uprizoritev v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu.

Na glasbenem področju je še vedno problematična višina sredstev glede na določen cilj, ki predvideva vrhunskost ter večje število ustvarjalcev, kar v kontekstu predvidene letne kvote 10.000 EUR za organizacijo koncertov zares ni realističen cilj glede na običajne produkcijske stroške takih projektov. Ob tem besedilo enoletnega projektne razpisa določa, da so upravičeni stroški za sofinanciranje tisti, ki so nujno potrebni za kvalitetno izvedbo, med tem pa splošni stroški, vezani na delovanje, niso upravičen strošek. Izpostavljamo, da so za nevladne organizacije vsi stroški, vezani na delovanje, za kvalitetno projektno izvedbo nujni. Problematično je tudi, da v besedilu razpisa splošni stroški ostajajo nedefinirani. Zato predlagamo, da se splošni stroški jasno specificirajo ali se, kot smo že predlagali, v mehanizmu za enoletne projektne razpise uvede pavšal, ki bo kril tudi del splošnih stroškov, vezanih na delovanje. V primeru pavšala predlagamo višino vsaj 20%. Dejstvo je, da mehanizem pavšala pozna tudi Ministrstvo za kulturo (na primer na medijskem razpisu), zato menimo, da bi tovrstno pozitivno prakso lahko prenesli tudi na ta (velja za vsa področja) in ostale razpise.

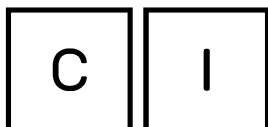
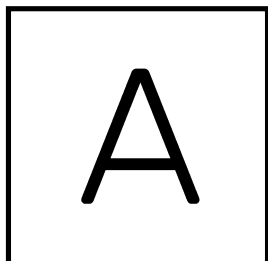
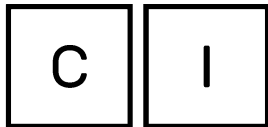
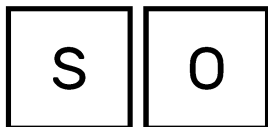
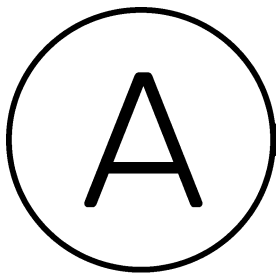

V besedilu razpisa JPR-GUM-2021 je pri določilu višine avtorskega honorarja potrebno definirati tudi, ali gre za bruto ali neto znesek. V splošnem pa pozivamo, da se tako določen znesek v besedilu razpisa zviša (sorazmerno s sredstvi za področje), da se ustvarjalke in ustvarjalce dostojno plača za svoje vrhunsko avtorsko ustvarjanje. Glede na aktualne razmere – omejitve pri izvajanju kulturnih prireditev in števila obiskovalcev se zdi neustrezno tudi določilo glede najmanjšega števila obiskovalcev. Mnogi prireditveni prostori trenutno ne omogočajo udeležbe 30-ih obiskovalcev na kulturno prireditev. Zato predlagamo, da se določilo minimalnega števila udeležencev iz besedila razpisa umakne.

Akterji s področja vizualne umetnosti so nas opozorili predvsem na potrebo po poenotenju standardov in zahtev ministrstva do nevladnega in javnega sektorja. V razpisnem besedilu JPR-VIZ-2021 v točki 4.5. je namreč razstavnina jasno definirana kot »avtorski honorar umetniku, ki javno predstavi svoja umetniška dela v okviru razstavnega projekta. Ministrstvo ga uvršča med obvezne stroške na področjih vizualnih umetnosti in določa najnižje bruto obsege: najmanj 500,00 EUR za osebno razstavo iz tekoče produkcije, najmanj 1.500,00 EUR za pregledno razstavo in najmanj 3.000,00 EUR za retrospektivno razstavo. V primeru skupinske razstave se vsaj 20 % pogodbene vrednosti nameni sodelujočim umetnikom«, za javne zavode pa navedeno ne velja. Nekatere institucije na ta način sredstva preusmerjajo v produkcijske stroške, s tem pa avtorji in avtorice ostanejo brez razstavnine. Ministrstvo za kulturo zato pozivamo, da kriterije iz enoletnega projektnega razpisa za vizualno področje, ki veljajo za nevladni sektor, aplicira tudi na javne institucije.

Problematično je tudi določilo splošnih pogojev (točka 8.1), ki pravi: »da ne prijavljajo projekta, ki je bil izbran na programskih ali projektnih razpisih oz. pozivih Ministrstva za obdobje od leta 2018 dalje, na razpisih Slovenskega filmskega centra javne agencije RS, Javne agencije za knjigo RS, Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti in drugih ministrstev (to dejstvo se preverja vse do sprejema odločitve na tem razpisu)«. Predlagamo, da se določilo črta ali pa se poda dodatno pojasnilo, iz katerega bo razvidno, da vključitev istega dela avtorja v različne razstavne projekte ali organizacija pregledne / retrospektivne razstave istega avtorja v dveh različnih razstavnih prostorih ne pomeni istega projekta.

Nadalje je pri razpisu za vizualno umetnost v točki »4.1 Področje« med drugim zapisana naslednja problematična formulacija: »Kulturna politika v okviru javnega interesa podpira organiziranje preglednih in tematskih razstavnih in festivalskih programov in projektov, delovne štipendije in odprte ateljeje, ki v duhu avtonomije umetniškega izraza in pluralizma sodobnih vizualnih umetnosti zagotavljajo razvoj in promocijo kakovostne in izvirne slovenske ustvarjalnosti ter njeno dostopnost strokovni in širši javnosti v domačem in v mednarodnem prostoru.« Iz preteklih razprav o glasbenih kvotah na radijih je jasno, da je določanje slovenske glasbe problematično oziroma praktično nemogoče, zato predlagamo, da se tudi dikcija iz navedenega odstavka, ki govori o izvorni slovenski ustvarjalnosti, spremeni tako, da je govora zgolj še o izvorni ustvarjalnosti.

Naposled opozarjamo tudi na odsotnost razpisa za mednarodna sodelovanja. V letu 2020 razpisa sploh ni bilo, kar je sicer glede na epidemiološke razmere in takratno negotovost do neke mere razumljivo, a hkrati je jasno, da bodo letos potovanja in gostovanja v drugi polovici leta skoraj zagotovo mogoča in da bo do mednarodnih umetniških izmenjav prav tako prihajalo, seveda ob takrat obveznih zdravstvenih ukrepih za preprečevanje epidemije. Razpis za mednarodna sodelovanja v letošnjem letu očitno spet zamuja za ostalimi enoletnimi projektnimi razpisi, zato pozivamo, da se ga čim prej objavi. V bodoče tudi predlagamo, da se razpis za mednarodna sodelovanja časovno uskladi s področnimi enoletnimi projektnimi razpisi, saj bodo projekti s tem načrtovani vsebinsko bolj celostno, organizacije pa bodo veliko lažje predvidele finančne sheme, letni plan dela, potovanja itd.

V zaključku opozarjamo, da ima tudi letošnji razpis kar nekaj problematičnih točk, kar, kot smo navedli že v začetku, izhaja predvsem iz pomanjkanja dialoga in posluha za komentarje zainteresirane in strokovne javnosti. Kot je bilo prepoznano s strani širokega kroga deležnikov, bi pred vsakim razpisom morali imeti javno diskusijo, kjer bi skozi argumentirano razpravo pogledali posamezne točke preteklega razpisa. Le na ta način lahko zares dobro izvršujemo tudi poslanstvo kulture in kulturne politike ter izpolnjujemo cilje, postavljene v razpisih.

Za vsa dodatna pojasnila ostajamo na voljo.

Lep pozdrav,

Društvo Asociacija

DRUŠTVO ASOCIACIJA
–društvo nevladnih organizacij in
posameznikov na področju kulture

PISARNA
Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana

SEDEŽ
Metelkova 6, 1000 Ljubljana

+386 (0)1 4341 244
+386 (0)51 773 611

info@asociacija.si
www.asociacija.si

DAVČNA ŠTEVILKA
38450666 (nismo dav. zav.)

MATIČNA ŠTEVILKA
1768875

TRR
SI56 61000 0014575 664
(pri DH d.d.)